

Achtergrondkenmerken van studenten aan de Vlaamse universiteiten Gegevens over het academiejaar 2022-2023

Begin 2024 publiceert de VLIR voor het vierde jaar op rij cijfers over achtergrondkenmerken van de studenten uit alle Vlaamse universiteiten samen. Bij dit document hoort een infographic die de gegevens samenvattend presenteert.

Na uitgebreid overleg in de sector, werden eind 2016 afspraken vastgelegd tussen de hogeronderwijsinstellingen om volgens dezelfde definities kenmerken bij hun studenten te registreren. Deze gegevens werden in academiejaar 2018-2019 vooreerst geregistreerd bij studenten die zich voor de eerste keer inschreven voor een opleiding in een Vlaamse universiteit (ook wel 'generatiestudenten' genoemd), en sinds januari 2021 wordt jaarlijks een update gepubliceerd. Het huidige document presenteert de achtergrondkenmerken van de generatiestudenten uit het academiejaar 2022-2023, een totaal van 24166. Deze gegevens tonen kleine verschillen ten opzichte van de vorige jaren. Opmerkelijk is dat het percentage onbekend / overig voor verschillende kenmerken groeit (migratieachtergrond, nieuwkomers, taal en scholing ouders). De reden daarvoor is het groeiende aantal internationale studenten, een groep waar vaak minder gegevens over bekend zijn.

De kenmerken

a) Studenten met een functiebeperking

Een student met een functiebeperking wordt gedefinieerd als een student bij wie er een blijvende of langdurige uitval is op een of meerdere lichaamsfuncties opgesomd in de [International Classification of Functioning](#) (ICF) van de Wereld Gezondheidsorganisatie (World Health Organisation of WHO). Het gaat hoofdzakelijk om studenten met een ontwikkelings- of leerstoornis (dyslectie, ADHD,...), maar ook over studenten die slecht zien of horen, of lijden aan een ziekte als kanker. Studenten kunnen hun functiebeperking bekend maken in een universiteit, bv als men van extra faciliteiten wil gebruik maken, maar zijn er niet toe verplicht. Daardoor geven de cijfers wel een indicatie van het aantal studenten met een functiebeperking, maar vormen vermoedelijk een onderschatting.

Van de studenten die zich in academiejaar 2022-2023 voor het eerst inschreven in een Vlaamse universiteit, heeft 7% zich aangemeld met 1 of meer functiebeperkingen. Dit cijfer blijft stabiel over de vorige jaren: 6,4% van de studenten melden zich aan met 1 functiebeperking in 2022-2023 (5,7% in 2021-2022, 5,8% in 2020-2021, 6,9% in 2019-2020 en 6,7% in 2018-2019), en 1,16% van de studenten melden zich aan met meerdere functiebeperkingen (1,16% in 2021-2022, 0,91% in 2020-2021, 0,8% in 2019-2020, 0,6% in 2018-2019).

b) Studenten met een migratieachtergrond

Studenten met een migratieachtergrond zijn studenten die een officieel Belgisch thuisadres en diploma secundair onderwijs hebben. Daarbij hebben zij óf zelf niet de Belgische nationaliteit, óf minstens één ouder of minstens twee grootouders zonder Belgische nationaliteit bij geboorte. In de landen van herkomst werd een EU-groep 1 afgebakend: Denemarken, Duitsland, Finland, Frankrijk, Ierland, IJsland, Liechtenstein, Luxemburg, Nederland, Noorwegen, Oostenrijk, Verenigd Koninkrijk, Zweden, en Zwitserland. Deze afbakening volgt het VLOR-advies uit 2015

<https://www.vlor.be/adviezen/advies-over-de-registratie-van-kansengroepen-het-hoger-onderwijs-actualisering>).

Van de studenten die zich in academiejaar 2022-2023 voor het eerst inschreven in een Vlaamse universiteit, heeft 4% een migratieachtergrond uit de EU1-groep en 16% een migratieachtergrond van buiten de EU1-groep. Dat zijn dezelfde cijfers als vorig jaar. Het aantal studenten met een migratieachtergrond binnen de EU1-groep blijft al sinds het begin ongeveer gelijk (4% in elk van de academiejaren waarvoor we cijfers hebben). Het aantal studenten met een migratieachtergrond van buiten EU1 is licht gestegen ten opzichte van vorig jaar. Sinds de eerste meting in 2018-2019, groeide de groep studenten met migratieachtergrond van buiten de EU1-groep jaarlijks aan, waardoor deze groep gegroeid is met 33% tussen 2018-2019 en 2022-2023 (16% in 2022-2023 en 2021-2022, 15% 2020-2021, 14% in 2019-2020, en 12% in 2018-2019). Het aantal instromende studenten zonder migratieachtergrond is licht gedaald tot 66%, voornamelijk door een lichte stijging in het aantal studenten in een categorie 'overige/onbekend' (14%, met onder andere studenten waarvoor gegevens ontbreken, die geen thuisadres in België hebben opgegeven of de 'student nieuwkomers', cf. punt c hieronder).

c) Studenten nieuwkomers

Studenten worden beschouwd als nieuwkomer als ze wel een thuisadres hebben in België op het moment van de registratie, maar geen Belgisch diploma SO hebben. Bovendien hebben ze óf zelf niet de Belgische nationaliteit, óf minstens één ouder of minstens twee grootouders die de Belgische nationaliteit niet bij de geboorte hebben. Deze studenten verschillen dus van studenten met een migratieachtergrond doordat ze geen Belgisch diploma SO hebben. Ze komen nieuw aan in het Vlaamse onderwijssysteem.

Ongeveer 1% van de generatiestudenten is een nieuwkomer in zowel academiejaar 2022-2023 als in de voorgaande academiejaren. Voor ongeveer 3% van de studenten ontbreken er gegevens zodat ze niet met zekerheid gecategoriseerd kunnen worden, wat een lichte stijging is van de vorige jaren (2% in 2021-2022).

d) Anderstalige studenten en meertalige studenten

Een anderstalige student is een student die thuis met alle (andere) gezinsleden een andere taal dan het Nederlands spreekt, terwijl een student die thuis, naast Nederlands, met minstens één gezinslid een andere taal spreekt als een meertalige student wordt beschouwd.

Van de studenten die zich in academiejaar 2022-2023 voor het eerst inschreven in een Vlaamse universiteit is 16% meertalig en 5% anderstalig. Dit zijn dezelfde cijfers als vorig jaar, maar de meertaligheid is tevoren licht gestegen (van 13% in 2018-2019). De anderstaligheid blijft al jaren ongeveer gelijk op 5%. Het aantal studenten in de categorie onbekend, stijgt tot bijna 10% t.o.v. 7% in het academiejaar 2020-2021, maar schommelt al jaren daartussen (8% in 2018-2019 en 11% in 2019-2020). Het aantal Nederlandstalige studenten komt op 69%, wat lager dan de voorgaande jaren (72% in academiejaar 2021-2022, 70% in academiejaar 2019-2020).

e) Werkstudenten

Een werkstudent is een student die in dienstverband werkt voor minstens de helft van een voltijdse opdracht. Ook studenten die als zelfstandige in hoofdberoep werken of uitkeringsgerechtigde werkzoekenden worden meegeteld.

Ook in academiejaar 2022-2023 is iets meer dan 1% van de studenten die zich voor het eerst inschreven in een Vlaamse universiteit werkstudent. Ten opzichte van voor 2020-2021 komen

minder studenten in de categorie onbekend terecht (1.3% in 2022-2023, 2% in 2021-2022 en 2020-2021 t.o.v. 4% in de jaren ervoor).

f) Beursstudenten en bijna-beursstudenten

Een beursstudent is een student die een studietoelage ontvangt van de Vlaamse Gemeenschap, overeenkomstig de decretale bepalingen. Deze gegevens zijn overheidsdata: welke studenten een beurs krijgen is voor de hele studentenpopulatie gekend. Een bijna-beursstudent is een student die geen studietoelage van de Vlaamse Gemeenschap ontvangt, maar waarvan het referentie-inkomen ten hoogste 3000 euro (geïndexeerd) ligt boven de financiële maximumgrens om voor een beurs in aanmerking te komen. Deze gegevens worden hoofdzakelijk door de overheid verstrekt, maar studenten kunnen het statuut van bijna-beursstudent ook binnen een universiteit aanvragen.

Van de studenten die zich in academiejaar 2022-2023 voor het eerst inschreven in een Vlaamse universiteit, ontvangt 19% een beurs. Dit cijfer is een klein beetje lager van vorig jaar (20% beursstudenten). 2% heeft het statuut van bijna-beursstudent (inclusief aanvragers aan de universiteit), gelijklopend met vorige jaren. Omdat dit decretaal bepaalde categorieën zijn, waarvan de data officieel door de overheid bijgehouden wordt, zijn er geen ontbrekende gegevens.

g) Scholing ouders

Een student uit een kortgeschoold milieu is een student waarvan geen van de ouders het secundair onderwijs hebben voltooid.

Van de studenten die zich in academiejaar 2022-2023 voor het eerst inschreven in een Vlaamse universiteit, komt 3% uit een kortgeschoold milieu, zoals de vorige academiejaren. Het aantal studenten uit een niet-kortgeschoold milieu daalde met 84% t.o.v. vorig jaar, maar schommelt al jaren tussen 80% en 87% (87% in 2021-2022, t.o.v. 86% in 2020-2021, 84% in 2019-2020 en 80% in 2018-2019). Het aantal studenten waarvoor niet genoeg gegevens waren waardoor ze in de categorie onbekend meegeteld werden, was 13% (t.o.v. 10% in 2021-2022, 11% in 2020-2021, 16% in 2019-2020 en 13% in 2018-2019).

Een student uit een middengeschoold milieu is een student waarvan de ouders geen diploma hoger onderwijs hebben, maar minstens één van beiden heeft een diploma secundair onderwijs.

Van de studenten die zich in academiejaar 2022-2023 voor het eerst inschreven in een Vlaamse universiteit komt 13% uit een middengeschoold milieu, en 73% uit een niet-middengeschoold milieu. Deze cijfers schommelen respectievelijk rond 13-14% en 71-74% in de vorige jaren. Ook het aantal studenten waarvan niet bepaald kan worden of ze al dan niet uit een middengeschoold milieu komen, ligt binnen de percentages waarbinnen dit cijfer schommelde in de vorige jaren (11% in 2021-2022 en 2020-2021, 14% in 2018-2019 en 2022-2023, en 17% in 2019-2020).

De definities kort- en middengeschoold houden in dat waar er maar gegevens over 1 ouder bekend zijn, de student veel kans maakt om in de categorie 'onbekend' te vallen. Dit verklaart de hoge percentages in de 'onbekend'-categorie. Daardoor gaan gegevens verloren t.o.v. een realiteit met meer en meer éénouder- en nieuwsamengestelde gezinnen, maar een sociologisch correcte bevraging werd te complex gevonden.

Non-respons en foutenmarge

Het verzamelen en presenteren van deze gegevens is een zorgvuldig proces. Toch blijven er onbekenden en (mogelijke) fouten in de data voorkomen, die inherent zijn aan de manier waarop de gegevens verkregen zijn. De meeste gegevens zijn vrijwillig verstrekt door de student: bij inschrijving wordt gevraagd om een vragenlijst in te vullen. De gegevens die zo verzameld worden

(migratieachtergrond, nieuwkomers, taal, en scholing ouders) zijn dus zelfrapportage, waarop geen controle van de correctheid wordt uitgevoerd. Bovendien kunnen studenten ook beslissen om hun gegevens niet te delen, waardoor er een zekere non-respons is.

Welke achtergrondkenmerken verzameld zijn en hoe deze gedefinieerd zijn, zijn beargumenteerde keuzes. Andere sectoren verzamelen soortgelijke gegevens, maar hanteren daarbij vaak net andere definities, aangepast aan hun doelpubliek. Daardoor zijn deze achtergrondkenmerken van studenten aan Vlaamse universiteiten niet rechtstreeks vergelijkbaar met bv. de gegevens in verband met Gelijke Onderwijs Kansen (GOK-indicatoren) bij het leerplichtonderwijs.